

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Гинка Пенакова

на дисертационния труд на Илина Цветанова Дойкова

на тема "Adjective complementation with BE in English and its Bulgarian translation equivalents"

„Адективната комплементация с BE в английския език и българските ѝ преводни еквиваленти”

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

Докторска програма :

Германски езици (съвременен английски език)

Професионално направление: 2.1. Филология

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

1. **Илина Дойкова** е завършила специалност Английска и българска филология (Магистър) във Великотърновския университет през 1991 година. От 1993 г. работи като преподавател по английски език във висши учебни заведения с общ стаж 15 години и като преподавател по български език в Хамбург със стаж 9 години. От 2015 г. е старши преподавател в МУ „Проф. д-р П. Стоянов”- гр.Варна. През 2015 г. Илина Дойкова е завършила Следдипломна специализация:”Проблеми на обучението по български език като чужд” в Софийския университет. Дисциплините, които е водила ст.преп. Илина Дойкова са свързани със специализиран английски, общ и специализиран български, както и български език за чужденци.

Богатият професионален опит на ст. преп. Дойкова в преподаването на английски език и на български език определя нейните научни интереси, а именно английски и български за специални цели, корпусна лингвистика и академично писане. Темата на дисертационния труд отразява академичната подготовка и професионалната практика на докторанта.

2. **Дисертационният труд** се състои от 123 страници текст; осем приложения с общ обем от 70 страници, представящи езиковия корпус, валентните модели в английския език, както и трансформациите, прилагани при превода на български език. В библиографията са включени 146 заглавия на монографии, студии и статии от чуждестранни и български лингвисти; 10 web източника. Включената библиография

предполага много добра начетеност в научните теории и адекватен подбор на научни методи, което се потвърждава в дисертацията. Трудът се състои от три глави. **Първата** глава въвежда информация за обекта и предмета на изследването; формулира целите и задачите на изследването, както и хипотезите на докторанта; представя методите на анализ; дава описание на двуезичния корпус, на който е базирано изследването. Целите и произтичащите от тях задачи са съобразени с естеството на обекта на изследването, а методите на анализ съответстват на поставените цели. Тук са изведени и основните теоретични постановки, върху които се гради изследването. Авторката умело подбира и разгръща логически премерено и с професионална компетентност теоретичните основи на своя дисертационен труд. Това същевременно очертава посоките на изследването и подготвя очакванията на читателя. **Втората** глава представя комплементарните типове, свързани с най-честотните предикативни прилагателни (проявяващи се като едновалентни, двувалентни и тривалентни носители). Анализирани са българските преводни еквиваленти на английските предикативни структури с ядро прилагателно име, както и прилаганите при превода трансформации. **Третата** глава обобщава изводите и наблюденията от съпоставителния анализ на корпуса, които потвърждават първоначалните хипотези на докторанта. Авторката представя значими заключения, свързани със структурните сходства и различия между английските и българските предикативни конструкции с прилагателни имена.

3. **Актуалността** на изследваните в дисертационния труд проблеми има теоретично и практико-приложно измерение. **Теоретичното измерение** е свързано със съпоставителния анализ на адеквативната предикация в английския и българския език. Преводната еквивалентност е приета като основа за съпоставката, което позволява, от една страна, експлициране на значението на предикативните прилагателни чрез преводните им съответствия, а от друга страна, активиране реализирането на определена валентност при българските съответствия. Това разкрива семантичния и синтактичния потенциал на прилагателните имена в двата езика. По този начин детайлният анализ позволява докторантът да стигне до задълбочени изводи относно специфичната същност на прилагателното име, гъвкавостта на неговото значение и богатия потенциал от синтактични структури с ядро предикативно прилагателно. Значими са и наблюденията върху начините за инкорпориране на културни стереотипи в езиковите структури. По същество, този дисертационен труд представлява принос към цялостното изследване на българските прилагателни имена и тяхната

комплементация. **Практико-приложното измерение** на актуалността на дисертацията е ориентирано към преводаческата и към преподавателската практика. Описанието на ветрилата от преводни еквиваленти на отделните прилагателни в предикативна функция позволява да бъдат анализирани възможностите за трансформации при превода, произтичащи от вътрешноезиковата синонимия. Установяването на сходства и различия между съпоставяните синтактични структури насочва преподавателската практика към разработването на учебни материали и методи на преподаване, които да гарантират усвояване и правилна употреба на изследваните езикови единици. Педагогическата приложимост на резултатите от съпоставителния анализ е свързана с тезата, че различията в съпоставяните структури водят до трудност при тяхното усвояване, както и до грешки в произведената реч. От тази гледна точка резултатите от анализа и изводите в този дисертационен труд представляват сериозна основа за методически и лексикографски разработки.

4. Научното изложение показва, че **авторката владее много добре научната теория**, върху която гради своето изследване. Изследването се основава на ясни принципи:

а/ За реализирането на съпоставителния подход авторката приема, че семантиката на явлението комплементация е константа, а граматическите параметри на явлението са специфични за двата езика и представляват променливи;

б/ Прилагателното име в предикативна функция представлява част от матричния предикат и е носител на валентност;

в/ Валентните свойства на прилагателните предопределят структурата на предикативната конструкция. Количествената валентност характеризира възможностите на предиката да се свързва с различен брой компленти, а качествената валентност отразява формалната страна на комплементната структура. На формално ниво валентните слотове се характеризират чрез комплементите, които ги запълват; на семантично ниво валентните слотове се характеризират чрез ролите на участници.

г/ От когнитивна гледна точка са важни комбинациите от роли на участници, тъй като изреченската структура е израз на когнитивни отношения.

5. Прилагането на тези теоретични принципи при анализа на двуезичния корпус осигурява **задълбоченост**, а също и **обективност на получените резултати**. Авторката постига изчерпателност при описанието на преводните ветрила на комплементите и

прави честотна характеристика на функционалните еквиваленти, като установява и доминантен еквивалент за съответния тип комплементация. Прилаганите при превода на български език трансформации са систематизирани и е описан стилистичният ефект на получените чрез тях преводни еквиваленти. Направен е аргументиран извод относно английската и българската картина на света.

6. Авторката формулира ясно и точно **приносните моменти** на своя труд. От методическа гледна точка, изследването тества и изцяло потвърждава приложимостта на валентната теория към изследването на българските предикативни прилагателни. От практико-приложна гледна точка, анализът и изводите относно сходствата и различията при формалното реализиране на адекватна комплементация в английски и български език представляват солидна основа за прогнозиране на трудности и грешки при усвояването на изследваните структури, диагностициране на вече материализирани грешки, както и разработването на превантивни и на корективни стратегии. Авторката изтъква и възможността за прилагане на резултатите от изследването в изработване на двуезичен валентен речник на прилагателните имена.

7. Докторантът прави обективна оценка на постигнатото в дисертационния труд и **посочва произтичащи перспективи за ново изследване**, което да има за обект предикативни адекватни конструкции с други копулативни глаголи. Всичко това доказва изследователската зрялост на Илина Дойкова.

8. **Авторефератът** умело изтъква ключовите моменти на дисертационния труд и илюстрира анализа на езиковия корпус. В него са представени систематизирано изводите, отнасящи се до структурните сходства и разлики между съпоставяните езици в сферата на адекватната комплементация с копулативния глагол ВЕ/СЪМ. Част от автореферата е и справката за приносните моменти на дисертационния труд.

9. Докторантът има **шест публикации по темата на дисертацията** през тригодишния период на докторантурата.. Три от публикациите са самостоятелни разработки и три са в съавторство с научния ръководител на докторанта. Публикациите са ориентирани към семантичните и граматическите особености на прилагателното име, главно в специализирания английски. Подходът към изследваните проблеми е корпусно базиран.

Във фокуса на изследователските цели попадат проблеми на усвояването на чужд език, както и междуезикови паралели.

10. Като **принос** на докторанта бих искала да посоча прилагането на валентно базираня подход при изследването на адекватна комплементация в съпоставителен план между английски и български език, който доказва, че валентните свойства на прилагателните имена обуславят в голяма степен структурата на предикативната конструкция.

В заключение смятам, че представеният за рецензиране научен труд отговаря на нормативните изисквания и заслужва обща положителна оценка. В тази връзка гласувам за това, на докторанта Илина Цветанова Дойкова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по съвременен английски език.

23.02.2016 г.

Рецензент:

/доц. д-р Гинка Пенакова/